

Bestuurlijke redenering Powerport Moerdijk Overzicht tussenbesluiten

- Stuurgroep 19 mei 2025

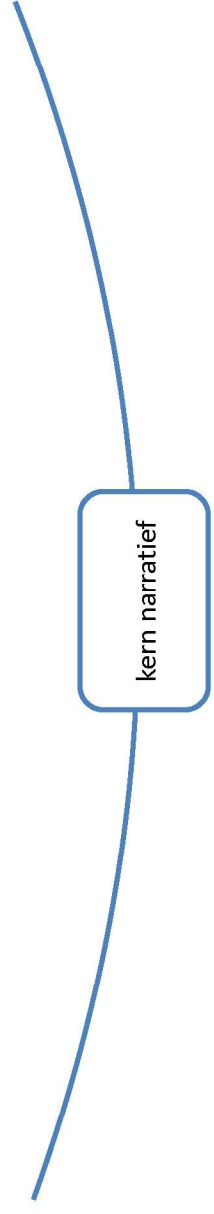
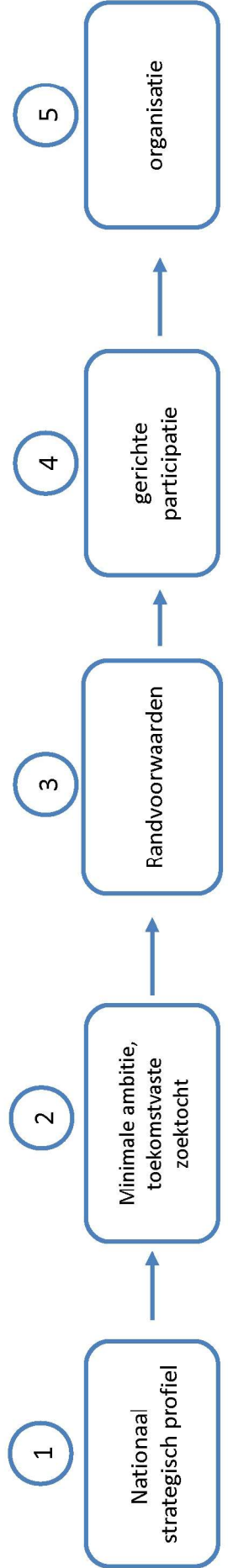
agenda voor bespreking

- Op basis van alle gevoerde gesprekken en stuurgroepen is de inschatting dat 95% van de voorliggende presentatie herhaling betreft en dat vooral behoefte bestaat om over onderstaande punten door te praten:
  - Moerdijkregeling: opzet, afbakening, financiering (apart overleg 20 mei)
  - Richten vd participatie
    - kwantificeren minimale ambitie?
    - inzet eerste fase participatie tot aan MIRT
  - Uiteraard kan over andere zaken ook gesproken worden

over de voorliggende sheets

- geven inzage in de bestuurlijke lijn die de afgelopen weken via diverse momenten gezamenlijk is opgebouwd;
- geven inzage in de genomen 'tussenbesluiten' die tezamen het raamwerk maken voor het geformuleerde concept scopebesluit dat ter besluitvorming bij het BOL juni wordt aangeboden;
- de voorliggende sheets liggen ter vaststelling voor waarmee een gezamenlijk bestuurlijk resultaat als opbrengst voor fase 2C wordt gemarkeerd, dat de basis geeft van waaruit in Fase 3 verder wordt gewerkt;
- Op basis van voorliggende sheets is het concept scopebesluit op een hoger abstractieniveau geformuleerd. Beide documenten worden vastgesteld tbv de opstart van fase 3;
- Aanvullend dient een 'publieksversie' van de genomen besluiten gemaakt te worden die gebruikt wordt na het BOL én dient een nadere uitwerking van de participatie in een plan gemaakt te worden, die ter besluitvorming van een extra stuurgroep eind juni wordt aangeboden.

Raamwerk voor uitwerking scopebesluit (BOL)

1. Nationaal Strategisch Profiel (1)

- We werken met een 'Nationaal strategisch profiel' voor PwPM, dat betekent dat bestuurders:
  - erkennen dat het profiel in ontwikkeling is als gevolg van geo-politieke en maatschappelijke ontwikkelingen;
  - uiting geven aan het nationaal belang van de PwPM, te verankeren in beleidsdocumenten van rijk (Nota ruimte, economische visie op ruimte, havenstrategie, etc) en regio;
  - gezamenlijk een proces / gebiedsprogramma van rijk en regio inrichten, zoals bijvoorbeeld een NOVEX traject, partijen zoeken een passend / maatwerk traject,;
  - erkennen dat het profiel kwalitatief selecterend gaat werken, om zo maximale meerwaarde (eco-systeem versterkend) te realiseren binnen de schaarse ruimte die beschikbaar is en komt en dat partijen daar gezamenlijk op gaan sturen;
  - aangeven dat het profiel selecteert op activiteiten die bijdragen aan de gestelde maatschappelijke doelen (zie volgende slide) en bevat ook technische criteria waaraan voldaan moet worden bij vestiging (zoals hoge energiebehoefte, hoge milieucategorie, multimodaal, keten- en ecosysteem versterkend, natte functies, etc)

1. Nationaal Strategisch Profiel (2)

- Het profiel wordt in samenhang met het 'bovenliggende (inter)nationale' (Rotterdam & andere seaports + Antwerpen) en het 'onderliggende' (regionale / lokale) bedrijventerreinen) uitgewerkt;
- Het profiel richt zich op onderstaande doelen:
  - Prioriteit: Realisatie energietransitie (Energiehub zuid NL);
  - Prioriteit: Behoud van de basis-chemie (gewenste bestaande industrie);
  - Strategisch voorsorteren op Circulaire economie, vanuit de gedachte;
    - CE is reeds onderdeel van het profiel aangezien alle bestaande activiteiten in PwPM de slag naar circulair dienen te maken;
    - In het bijzonder HiM over unieke en in NL schaarse multi-modale infrastructuur beschikt die het mogelijk maakt voor gerichte grondstoffketens te bundelen en te sorteren om daarmee toekomstige (vitale) economische processen te ondersteunen;
    - ruimte voor nieuwe CE-activiteiten vanuit de grondstoffentransitie alleen gewogen kunnen worden indien ze een noodzakelijke verbinding hebben met het bestaande ecosysteem van bijvoorbeeld HiM en Amer-terrein en waarde toevoegen (incl. verdien capaciteit) aan het geheel;
    - de gedachte dat bestuurders inhoudelijk en in de tijd de realisatie van de energietransitie en behoud van bestaande gewenste industrie (basis-chemie) boven nieuwe CE activiteiten kunnen prioriteren

2. Minimale ruimtelijke ambitie, toekomstvaste zoektocht (1)

- De minimale ruimtelijke ambitie laat zien dat er een 'onafwendbare ruimtevraag is' waarvan bestuurders concluderen:
  - dat die ruimtevraag ook na verdichting en herstructurering binnen de bestaande terreinen niet ingepast kan worden op de bestaande industrieterreinen;
  - daarmee onafwendbaar een zoektocht buiten bestaande (binnen randvoorwaarden) terreinen nodig is;
  - dat daarmee niet voldaan kan worden aan de leefbaarheidsvisie (namelijk geen stap buiten het hek)
- De minimale gezamenlijke ambitie bestaat uit doelen en projecten die hard zijn, en hectares die een indicatie geven van de minimale omvang. Echter, het betreft netto getallen, de daadwerkelijke (bruto) opgave is fors meer, te meer omdat we weten dat aanvullend op de 'harde' projecten van nu later waarschijnlijk nieuwe 'harde projecten' volgen;
- De minimale ambitie 'activeert' de zoektocht naar oplossingen buiten de bestaande hekken. Tegelijkertijd willen bestuurders een duidelijke breuk maken met het verleden en voorkomen dat we opnieuw in de valkuil van incrementele ontwikkeling terechtkomen. De zoektocht naar extra ruimte moet daarom zo toekomstbestendig mogelijk zijn.

2. Minimale ruimtelijke ambitie, Projecten in beeld (2)

Projecten in beeld tbv PwPM profiel (informatie uit fase 2B):

1. Realisatie Energietransitie (Moerdijk & Geertruidenberg):

POM 380, aanlanding wind op Zee Nederwiek III & VAWOZ, Elektrolyse, mogelijk extra 380KV station Moerdijk, Grootschalige batterij opslag

2. Autonoom, concurrerend houden bestaande bedrijvigheid zeehavencluster passend binnen het profiel en met meerwaarde voor het ecosysteem, in het bijzonder de basis-chemie:

3. Circulaire economie, terugwinnen grondstoffen:

NB In het scopebesluit wordt een opdracht voor CE opgenomen voor fase 3 om tot een nadere uitwerking van CE te komen voor het PwPM profiel, inclusief het formuleren van selectie criteria waar eventuele nieuwe CE activiteit aan moeten voldoen om in aanmerking te komen voor bestuurlijke weging wat betreft de toegevoegde waarde voor het systeem als geheel;

4. Energie infrastructuur (kabels en leidingen buiten industriegebieden): (buiten bestaande industriegebieden in agrarische gebieden)

5. NB diverse compensatie opgaven: water, natuur, infra, etc

2. Minimale ruimtelijke ambitie, toekomstvaste zoektocht (3) (zoals besproken in BWO 16-5)

- Betekenis kwantificeren minimale ambitie: activeert constatering dat onafwendbaar substantieel buiten de bestaande terreinen ruimte benodigd is voor het PwPM profiel
- Uitdaging: zo eerlijk en duidelijk als mogelijk gevoel geven bij de kwantitatieve opgave die in alle scenario's bij de participatie over de op te stellen gebiedsvisie dient te worden ingepast;
- Kwantificeren harde minimale netto ambitie (175 -200ha):
  - 'Harde' Projecten energietransitie (45 ha): POM 380, 1 aanlanding Nederwiek III, aanlandingen VAWOZ
  - Autonome groei / verduurzaming HiM (130 ha)
  - exclusief zeer aannemelijke ruimtevraag vanuit PEH: Elektrolyse, grootschalige batterij, extra 380 KV station Moerdijk
- getallen zijn netto: exclusief alle compensatie opgaven
- in de wetenschap dat meer nodig is, ondergrenzen gehanteerd en exclusief geothermie en Circulaire Economie;
- Tevens exclusief grootschalige kabels en leidingen energie infra buiten industriegebieden

3. Randvoorwaarden toekomstbestendigheid (1)

- Toekomstbestendig naar de inwoners:
  - de erkenning dat met aanvullende ruimte voor het geactualiseerde PwPM profiel de leefbaarheid verder onder druk komt te staan;
  - dat met het zoeken van extra ruimte voor het geactualiseerde PwPM profiel geloofwaardig, gelijktijdig en structureel de Brede welvaart voor de inwoners versterkt moet worden;
  - zodat daarmee ook de ‘maatschappelijke license to operate’ voor nutsvoorzieningen en industrie versterkt kan worden, en inwoners daadwerkelijk ervaren dat brede welvaart als belang evenredig is aan realisatie van extra ruimte voor het PwPM profiel.

3. Randvoorwaarden toekomstbestendigheid (2)

- Toekomstbestendig en wederkerigheid tussen Rijk- en regionale overheden aan tafel:
- Bestuurders van rijk en regio dragen samen de verantwoordelijkheid om een leefbaar perspectief voor de inwoners van het gebied te waarborgen;
- Samen sturing geven aan realisatie van het Nationaal profiel, betekent instrumentarium ontwikkelen (publiek eigenaarschap) om te kunnen herstructureren, reserveren en selectief uitgeven;
- Geen incidentele compensatieplanologie, maar samen op zoek naar structurele 'meerwaarde-planologie' door bijvoorbeeld:
  - Gezamenlijk structurele verdien capaciteit te organiseren tbv realisatie plannen Brede welvaart en licence to operate
  - Bij de inpassing van nieuwe activiteit te werken aan ruimtelijke leefkwaliteit
  - Een druk op herstructurering te organiseren voor optimalisatie van het gebied en het tegengaan van verrommeling;
  - 'Tegenkracht' aan verdere uitbreiding wordt geboden om zo 'zo toekomstbestendig als mogelijk' geloofwaardig te maken
- Financieringsstrategie: uitkomsten van werkstroom 4 verwerken in een opdracht tbv scopebesluit voor nadere uitwerking in fase 3

3. Randvoorwaarden (2)

Brede Welvaart (leefbaarheid inwoners)

- De opdracht is dat extra ruimte voor het PwPM profiel zo 'toekomstbestendig als mogelijk' gericht wordt, en dat die ruimte alleen gevonden kan worden als gelijktijdig, geloofwaardig en structureel de brede welvaart versterkt kan worden.
- Op die manier is Brede Welvaart ook een ontwerpvereiste (randvoorwaarde) tijdens de participatie, waarbij inwoners vooral zelf moeten kunnen aangeven hoe die invulling van Brede welvaart tot stand moet komen;
- Participatie t.a.v. versterking Brede Welvaart wordt ingezet met de inwoners, industrie én met de agrarische sector
- Realistisch verwachtingspatroon: Bestuurders zijn het eens dat de verantwoordelijkheid t.a.v. versterking brede welvaart verder gaat dan alleen het fysieke domein, ook versterking van sociale elementen zijn in beeld, waarbij tegelijkertijd samen geconstateerd wordt dat ook focus en verwachtingsmanagement van belang is wat betreft de mogelijkheden om brede welvaart te versterken. De mate van impact op de leefbaarheid als gevolg van het creëren van extra ruimte maakt ook de omvang van de opgave om de Brede welvaart te versterken.

3. Randvoorwaarden (2) Brede Welvaart (perspectief agrariërs)

- Invulling van brede welvaart met de agrarische sector is ook onderdeel van de participatie:
  - met de groei van PwPM gaat landbouwgrond verloren, daar kunnen we niet omheen;
  - geloofwaardige en gelijktijdige versterking van de brede welvaart betekent voor agrariërs dat ze een houdbaar toekomstperspectief geboden krijgen en samen mee kunnen ontwerpen. De participatie met de agrarische sector kan zich richten op het versterken van de robuustheid van de agrarische sector in de regio, dat betreft de toekomstvastheid van het areaal, de kwaliteit van landbouw die daarop gerealiseerd kan worden en bijvoorbeeld ook de ecosysteem diensten die ze voor de regio kunnen realiseren;
  - ZLTO heeft zich georganiseerd en heeft een visie met gerechtvaardigde belangen in de maak waarbij ze aangeven dat ze cruciale voedselproducenten en beheerders van het vitaal buitengebied zijn en maatschappelijke diensten leveren;

3. Randvoorwaarden (3) Handelingsperspectief

- De Moedijkregeling (zoals uitgewerkt in 2B) wordt verwerkt in de set van afspraken van het scopebesluit. Deze regeling geeft alleen een antwoord op de onrust die ontstaat als extra ruimte gezocht gaat worden voor realisatie van het strategisch profiel met bijbehorend minimaal pakket dat gezamenlijk is vastgesteld. Indicatie kosten < 5 miljoen voorstel is de kosten te verdelen tussen Moerdijk - Provincie - Rijk. (NB: Niet uitgesloten kan worden dat andere / aanvullende regelingen nodig zijn als besluiten genomen worden aan het einde van fase 3).
- Overige zaken uit de werkstroom 'juridisch ruimtelijk instrumentarium' worden ook verwerkt in de set van afspraken uit het scopebesluit (zoals WVG)
- Tijdsurgentie:
  - Er wordt veel gevraagd van inwoners om dit 'mee te maken', de onzekerheid over waar bestuurlijk en politiek voor gekozen wordt kan niet te lang duren, dat maakt dat er tijdsdruk is;
  - lopende projecten gaan door maar geen eenzijdige onherroepelijke besluiten in fase 3, zonder tussenkomst en gezamenlijkheid via de stuurgroep. Echter, KGG projecten hebben een tijdspad dat maakt dat begin '26 wel onherroepelijke keuzes gemaakt moeten worden. Dat kan ook als aanvullende richting uit de participatie is gekomen of die besluiten in alle scenario's 'no-regret' zijn.

3 Randvoorwaarden (4)

ruimtelijke criteria

- Versterking van de Brede Welvaart is een ontwerpvereiste (randvoorwaarde). Daarnaast stellen bestuurders onderstaande 'ruimtelijke randvoorwaarden' voor de participatieve ontwerpfase;
- Aanvullende ruimte voor het PwPM profiel wordt vanuit ruimtelijke criteria gezocht. De criteria die we afspreken zijn:
  - Behoud en versterking van brede welvaart en leefbaarheid;
  - Zorgvuldig ruimtegebruik;
  - Profiel-versterkend herstructureren gaat in beginsel boven nieuwe uitgifte;
  - We wegen ook af of milieuruimte op bestaande terreinen (Amer, HiM, e.a.) verhoogd kan worden;
  - Nieuwe uitgifte kan alleen als aan alle criteria uit het profiel voldaan wordt;
  - Energie-infrastructuur leggen we zo gebundeld als mogelijk aan;
  - We erkennen 'systeemlogica' en werken aan een optimaal, adaptief en werkend PwPM ecosysteem passend bij het gedefinieerde profiel;
  - Bedrijvigheid met meerwaarde die idealiter gewenst is op een andere locatie dan ze nu gevestigd zijn kunnen op ondersteuning rekenen indien ze bereid zijn te verhuizen;
  - NB: er bestaat nog geen bestuurlijke lijn over bundeling of spreiding van overlast;
  - De geformuleerde criteria betreffen 'uitgangspunten' die als vetrekpunt bij de participatie worden genomen, op basis van de resultaten uit fase 2B is aannemelijk dat niet alle criteria in absolute zin naast elkaar gerealiseerd kunnen worden. Waar criteria (óók met andere randvoorwaarden) gaan 'botsen' dient bestuurlijk en politiek nadere richting gegeven te worden tijdens de participatie.

4. Gerichte participatie (1)

Uitgangspunten

- Vastgesteld is:
  - strategisch en selecterend nationaal profiel
  - minimale ruimtelijke ambitie, in de wetenschap dat meer nodig is, die zoektocht 'buiten de hekken' activeert
  - randvoorwaarden en ruimtelijke criteria die we stellen tov de participatieve ontwerpfase (fase 3)
- Vraagstuk: Hoe gaan we de participatieve ontwerpfase van een op te stellen gebiedsvisie organiseren waarbij we:
  - geen onrust veroorzaken waar het niet nodig is: dus focus aanbrengen waar wél en waar niet gezocht gaat worden;
  - niet in val van doelredenering lopen t.a.v. vooraf bedachte specifieke oplossingen;
  - op voorhand ook geen oplossingen taboe verklaren, ruimte geven aan de participatie;
  - erkennen dat de gestelde criteria tot 'zoeklogica' leidt, in ieder geval startend vanuit het bestaande Haventerrein Moerdijk en de Amercentrale Geertruidenberg;
  - Ergo focus is nodig, dat doen we door zoekrichtingen te definiëren vanuit HIM en Amercentrale
  - de organisatie over heldere 'rules of engagement' beschikt, zoals: georganiseerde belangenbehartiging hebben een gelijkwaardige plek aan tafel als ze bereid zijn mee te werken aan het concretiseren van de gebiedsvisie die een integrale toekomstvaste opdracht betreft.
  - georganiseerde inwoners krijgen ondersteuning bij het uiten van hun belangenpositie;
  - Een plan van aanpak wordt uitgewerkt inclusief een uitwerking van het type resultaten dat wordt voorgelegd aan het bestuur (vaststellen juni);

4. Gerichte participatie (2) zoekrichtingen

• Uit de technische analyse (fase 2b) volgt een 'zoeklogica' die richting geeft aan de participatieve ontwerpfase tbv een gebiedsvisie met aanvullende ruimte voor het PwPM profiel. In het scopebesluit wordt de 'zoeklogica' uitgewerkt en geven we aan welke 'zoekrichtingen' voor de participatie daaruit volgen. Deze zoekrichtingen zijn:

1. Bestaande terreinen HiM en Amercentrale optimaliseren (in de wetenschap dat dat niet genoeg is, daar tijd mee gemoeid is en er juridisch en financiële uitdagingen zijn):

- opties profiel-versterkend verdichten & herstructureren;
- opties vergroten milieuruimte (raakt omgeving) tbv optimaliseren bestaande ruimte.

2. Zoekrichtingen voor additionele ruimte tbv 'zo toekomstvast als mogelijke' uitbreiding PwPM zijn in ieder geval:

- A. Vanuit Amercentrale in west / zuid westelijke richting (tot aan Amertak)
- B. Vanuit HiM + Roode Vaart -> in oost / noord oostelijke richting (tot OP de A16)
- C. Vanuit HiM + Roode Vaart -> in oost / zuid oostelijke richting (ten zuiden A17 tot OP de A16)
- D. Perspectief opdracht met de agrarische sector;
- E. NB: nagegaan wordt of voor de tracés voor energie infrastructuur ook een zoekrichting geformuleerd moet worden

4. Gerichte participatie (2) zoekopdrachten

- Ontwerp toekomstbestendig (niet incrementeel) meer dan minimaal 200 (netto) hectare ontwikkelruimte voor het PwPM profiel, waarbij de zoekopdrachten Moerdijk (2), Geertruidenberg (1) en de Agrarische sector (1) van elkaar verschillen;
- Zoekopdracht gemeente Geertruidenberg: zoek aansluiting bij het landschapsplan convertor Nederwiek III;
- Zoekopdracht agrarische sector: samen met ZLTO afspraken maken over opdracht;
- Zoekopdracht gemeente Moerdijk:
  - Sprake van transformatie van woningen (naast dorp Moerdijk ook buurtschappen en losse woonerven) naar industrie,
  - Leefbaarheidsvisie van het dorp Moerdijk: 1) de industrie mag niet dichterbij het dorp komen dan nu het geval is 2) we willen niet stap voor stap verder ingesloten worden 3) indien daar niet aan voldaan kan worden dient een vertrekregeling geconcretiseerd te worden.
- Komende maanden via participatie met vertegenwoordigers van groepen uit de zoekgebieden komen tot nadere concretisering van de uitgangspunten waarlangs de gebiedsvisie vorm moet krijgen, zodoende bij het MIRT najaar '25 politiek / bestuurlijk tot (principe) vervolgkeuzes te komen.

5. Organisatie

- De realisatie van het scopebelsuit (fase 3) vraagt om doorontwikkeling van de governance. De aard van de werkzaamheden verandert en de intensiteit zal toenemen;
- Momenteel ligt er nog geen uitgewerkt organisatieplan, het is raadzaam dat bestuurders wel wegen wat voor type project / programma aanpak gewenst is en dat er gezamenlijk een financieringsvraag ligt die ingevuld moet worden.

Kern narratief van het aanstaande scopebesluit (1)

NB: fine-tuning volgt, gaat vooral om dat we niet vanuit de techniek spreken maar vanuit een gedragen verhaal

De wereld verandert snel

Geopolitieke spanningen en economische uitdagingen dwingen Europa, Nederland en de Powerportregio Moerdijk om hun afhankelijkheid van onbetrouwbare landen te verminderen. Tegelijkertijd werken we aan een beter klimaat en willen we onze concurrentiekracht versterken.

Om Nederland sterker, schoner en onafhankelijker te maken, zijn drie samenhangende doelen leidend:

- een duurzame en diverse energievoorziening;
- behoud van een concurrerende industrie, waaronder de basischemie;
- een circulaire economie waarin grondstoffen efficiënter worden hergebruikt.

Powerportregio Moerdijk: een sleutelpositie

Uit diepgaande analyses blijkt dat forse investeringen én extra ruimte nodig zijn om deze doelen te realiseren. Logischerwijs moet die ruimte worden gevonden op plekken waar de infrastructuur en bedrijvigheid al aanwezig zijn. De Powerportregio Moerdijk voldoet aan die voorwaarden: hier ligt de meest landinwaarts gelegen zeehaven van Nederland, direct verbonden met spoor, snelwegen en pijpleidingen. Daarnaast huisvest de regio belangrijke spelers uit de Nederlandse basischemie en bevindt de Amercentrale – essentieel voor de energietransitie – zich op korte afstand.

Kern narratief van het aanstaande scopebesluit (2)

Ruimte voor groei: noodzakelijk in de Powerportregio

Uit technische verkenningen blijkt dat aanzienlijke extra ontwikkelruimte nodig is – ruimte die niet zomaar elders in Nederland beschikbaar is. Zonder deze uitbreiding dreigen de nationale en regionale ambities op energie, chemie en circulariteit onhaalbaar te worden.

Het kabinet, de provincie Noord-Brabant en de bestuurders van de Powerportregio onderschrijven deze conclusie. Hoewel benutting van bestaande industrieterreinen (HiM en Amercentrale) prioriteit heeft, is aanvullende uitbreiding daarbuiten onvermijdelijk.

Balans tussen groei en brede welvaart

De uitbreiding brengt vanzelfsprekend stevige uitdagingen met zich mee. Het vraagt om een zorgvuldige afweging tussen economische ontwikkeling, landbouw, natuur en leefbaarheid. Bestuurders hebben daarom uitgesproken dat extra ruimte alleen verantwoord is als aan stevige ruimtelijke criteria wordt voldaan en tegelijkertijd de brede welvaart in de regio wordt versterkt – voor inwoners én agrariërs. Dit vraagt om toekomstbestendige keuzes die perspectief en houvast bieden op de lange termijn, zonder steeds terugkerende discussies over ruimtegebruik.

Participatie: inwoners en ondernemers denken mee

De zoektocht naar meer ruimte heeft impact – makkelijke oplossingen zijn er niet. Elk scenario kent voordelen en nadelen. Daarom gaan we inwoners en ondernemers actief betrekken bij de besluitvorming. Er liggen ambities en randvoorwaarden op tafel en meerdere denkrichtingen hoe die te realiseren, zonder vooraf vastgestelde voorkeuren of taboes. In de komende maanden organiseren we een zorgvuldig participatietraject om samen toe te werken naar de best haalbare oplossingen.